

Handläggare
Kerstin Lundvik
Telefon: 08-508 28 744**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2021-05-25, p. 15

Genomförande av ändringar i energieffektiviseringsdirektivet om värme, kyla och tappvarmvatten för hushållsbruk

Remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2021/435

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Justera beslutet omedelbart.

Anna Hadenius
FörvaltningschefGustaf Landahl
Avdelningschef

Bakgrund

Energieffektiviseringsdirektivet¹ trädde i kraft i december 2012. Ändringsdirektivet² trädde i kraft den 24 december 2018, genom ändringsdirektivet införs bland annat särskilda bestämmelser för mätning och debitering av värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk (artiklarna 9a, 9b, 10a och 11a samt bilaga 7a).

Energieffektiviseringsdirektivet ändras även genom elmarknadsdirektivet (bestämmelser om el och naturgas) och förnybarhetsdirektivet (bestämmelser om fjärrvärme och fjärrkyla).

Ändringsdirektivet skulle ha varit genomfört i svensk rätt senast den 25 oktober 2020. Den 23 november 2020 tog Sverige emot en formell underrättelse från Europeiska kommissionen om för sent genomförande av ändringsdirektivet.

Promemorian innehåller förslag om hur ändringarna i de ovan nämnda direktiven ska införas i svensk rätt.

Ny lag om energimätning i byggnader (ersätter nuvarande)

Genom ändringsdirektivet har energieffektiviseringsdirektivets krav på individuell mätning och debitering fått ett delvis annat tillämpningsområde. Anledningen till förslaget är att de lagändringar som krävs är sammanfattningsvis så omfattande att den nuvarande lagen (2014:267) om energimätning i byggnader bör ersättas av en ny lag. Vidare finns det behov av ytterligare reglering i flera avseenden.

Syftet med de nya bestämmelserna är att ge lägenhetsinnehavarna större incitament att minska sin energianvändning. Det har förtydligats att slutanvändare utan direkta och individuella avtal med en energileverantör ska ha rätt till faktureringsinformation och information om energianvändning i enlighet med direktivets krav. Med lägenhetsinnehavare avses hyresgäster och bostadsrättshavare.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG

² Direktiv (EU) 2018/2002 av den 11 december 2018 om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet.

Ny fjärrkylelag samt ändringar i fjärrvärmelagen

I det omarbetade förnybarhetsdirektivet ställs krav på att slutkonsumenter ska tillhandahållas information om energiprestanda och andelen förnybar energi i system för fjärrvärme och fjärrkyla på ett lättillgängligt sätt.

Fjärrvärmelagen saknar idag bestämmelser som säkerställer att kraven ovan uppfylls. För fjärrkyla saknas helt bestämmelser. För att uppfylla direktivets krav i denna del behöver därför sådana bestämmelser införas i fjärrvärmelagen och i den nya fjärrkylelagen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Ordförklaring

Slutkund

Slutkund avser endast fysiska eller juridiska personer som köper energi grundat på ett direkt individuellt avtal med en energileverantör.

Slutanvändare

Slutanvändare omfattar en bredare grupp konsumenter även boende i enskilda byggnader eller i enskilda enheter i flerbostadshus eller byggnader med flera användningsområden, där sådana enheter försörjs från en central källa och där de boende inte har några direkta eller individuella avtal med energileverantören. Termen *individuell mätning* bör avse mätning av användningen i enskilda enheter i sådana byggnader.

IMD: Individuell mätning och debitering

Individuell mätning innebär krav på mätning i varje enhet, typiskt sett i en lägenhet, när lägenhetsinnehavaren inte är slutkund utan slutanvändare i ändringsdirektivets mening. Med lägenhetsinnehavare avses hyresgäst och bostadsrättshavare.

Förvaltningens synpunkter

Ny lag om energimätning i byggnader ³

Lagen ersätter nuvarande Lag(2014:267) om energimätning i byggnader.

Individuell mätning och debitering (IMD) av tappvarmvatten

Infrastrukturdepartementets förslag

IMD-tappvarmvatten i befintliga byggnader (§3)

§3 justeras för att närmare stämma överens med den nya lydelsen av direktivet⁴. Någon ändring i sak är inte avsedd, enligt promemorian.

IMD-tappvarmvatten ska installeras i samband med ombyggnation som innefattar ny installation eller väsentlig ändring av befintliga installationer för tappvarmvatten. Kravet gäller endast om det är kostnadseffektivt⁵.

IMD-tappvarmvatten nybyggnation (§4)

Kravet på IMD-tappvarmvatten gäller vid installation av tappvarmvatten för hushållsbruk till en bostadslägenhet om byggnaden försörjs med tappvarmvatten för hushållsbruk från en central källa eller från ett system för fjärrvärme.

Texten i hittillsvarande lag ”om detta är teknisk genomförbart och kostnadseffektivt” är borttaget. I enlighet med direktivet är skyldigheten numera ovillkorlig .

Om installationen till bostadslägenheten enbart avser kallvatten och lägenhetsinnehavaren själv behöver värma vattnet, krävs inte mätning av vattenanvändningen (jfr prop. 2013/14:174 s. 252).

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till att kostnaden för förbrukningen av tappvarmvatten kan debiteras användaren som ett incitament för att minska förbrukningen. Det är viktigt att som det står i §3 endast gäller om det är tekniskt genomförbart och proportionellt i förhållande till möjliga energibesparingar att installera system för individuell mätning och debitering i befintliga byggnader.

³ Förslag till hela lagtexten finns i Bilaga 1, avsnitt 1.2

⁴ Lagens uttryck en byggnad som innehåller både bostäder och lokaler svarar mot direktivets uttryck byggnader med flera användningsområden

⁵ ”tekniskt genomförbart och proportionellt i förhållande till möjliga energibesparingar att installera system för individuell mätning och debitering”.

Förvaltningen är även positiv till att uppförande av nya flerbostadshus alltid införa IMD-tappvarmvatten, det är enklare att planera rördragning och hur mätning samt underhåll av mätarna ska göras vid nybyggnation.

Individuell mätning och debitering (IMD) av värme

Infrastrukturdepartementets förslag

IMD-värme (§2) i befintliga byggnader

Paragraferna justeras för att närmare stämma överens med den nya lydelsen av direktivet⁶. Någon ändring i sak är inte avsedd, enligt promemorian.

Regeringen har i tidigare förordning (2014:348)⁷ om energimätning i byggnader bestämt att IMD-värme krävs om en byggnads energianvändning ligger över en viss gräns, i Stockholm motsvarar de byggnader med ett primärenergital på 200 kWh/m² eller högre.

Kravet gäller endast om det är tekniskt genomförbart och proportionellt i förhållande till möjliga energibesparingar att installera system för individuell mätning och debitering.

Förvaltningens synpunkter

Staden har i tidigare svar på energieffektiviseringsdirektivet framhållit att IMD-värme kan vara kontraproduktivt och leda till ökad energianvändning.

Sverige har i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om energimätning i byggnader fastställt att IMD-värme är proportionellt i förhållande till möjliga energibesparingar för byggnader med en viss energianvändning per kvadratmeter. I Stockholm är den nivån 200 kWh per kvadratmeter (räknat enligt BBR-25). Förvaltningen anser att det är ett rimligt sätt att implementera energieffektiviseringsdirektivets krav på införande av IMD-värme då det blir ett incitament för fastighetsägare att vidta energieffektiviseringsåtgärder för att undvika krav på införande av IMD-värme.

⁶ Lagens uttryck en byggnad som innehåller både bostäder och lokaler svarar mot direktivets uttryck byggnader med flera användningsområden

⁷ Förordningen kompletterar lagen (2014:267) om energimätning i byggnader

Individuell mätning och debitering (IMD) av el och naturgas

Infrastrukturdepartementets förslag

Avsnittet om mätning av el och naturgas vid uppförande av en byggnad och vid ombyggnad tas bort med anledning att det saknas EU-rättsligt krav på mätning av el och naturgas på lägenhetsnivå⁸.

Elmarknadsdirektivet innehåller inte heller något krav på IMD hos andra än slutkunder.

Artiklarna 9, 10 och 11 samt bilaga 7 ändras genom artikel 70.1–70.3 och 70.6 i elmarknadsdirektivet från att ha omfattat naturgas och elektricitet till att endast omfatta naturgas:

”Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukare (slutkund eller slutanvändare) av naturgas, så långt det är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och proportionellt till möjliga energibesparingar, till ett konkurrenskraftigt pris förses med individuella mätare som korrekt visar slutförbrukarens faktiska energiförbrukning och ger information om faktisk användningstid.”

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att IMD-el och IMD-naturgas för slutanvändare bör regleras på samma sätt som med IMD-tappvarmvatten. El- samt naturgasanvändningen i respektive lägenhet är något som slutanvändare har rådighet över.

Det är dock viktigt att gällande regelverk gör det enkelt för ägare av flerbostadshus att installera system som styr mot de nationella miljömålen, till exempel vid installation av solceller, om IMD-el blir aktuellt är det viktigt att det fortfarande går att ha ett abonnemang för en byggnad.

Idag används ordet ”slutförbrukare” i elmarknadsdirektivet och orden ”slutkund” och ”slutanvändare” i energieffektiviseringsdirektivet. För att undvika förvirring bör terminologin i samtliga direktiven harmoniseras, förklaring till vad som avses med ”slutförbrukare”, ”slutkund” och ”slutanvändare” bör framgå.

Tekniskt genomförbart och proportionellt i förhållande till möjliga energibesparingar, mätmetoder och funktionskrav för mätsystem och mätutrustning

Infrastrukturdepartementets förslag

Genom §5 bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter i anslutning till 2–4 §§. De två första punkterna har motsvarande lydelse i hittillsvarande lag (ingen skillnad mot tidigare). Tredje punkten är ny och gäller de funktionskrav som mätsystem och mätutrustning enligt 2–4 §§ ska uppfylla.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till att det införs funktionskrav på mätsystem och mätutrustning så att det blir rättvist för slutanvändare, slutkund och leverantör av energi.

Ny fjärrkylelag och förändringar i fjärrvärmelag

Infrastrukturdepartementets förslag

Det omarbetade förnybarhetsdirektivet ställer krav på att slutkonsumenter ska tillhandahållas information om energiprestanda och andelen förnybar energi i system för fjärrvärme och fjärrkyla på ett lättillgängligt sätt.

För att säkerställa att kraven i förnybarhetsdirektivet genomförs har ett förslag om en ny fjärrkylelag utarbetats. Den nya fjärrkylelagen innehåller regler om mätning och debitering av fjärrkyla samt om rapportering av faktureringsinformation och information om energianvändningen. Det föreslås också ändringar i fjärrvärmelagen (2008:263).

Lagtext i Bilaga 1. Avsnitt 1.1 och 1.3.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen har inga principiella synpunkter på förslaget till nytt regelverket mer än att förvaltningen ser positivt på att information om energiprestanda och andelen förnybar energi på ett enkelt sätt ska finnas tillgänglig för kunderna och allmänheten.

Förvaltningen anser att formuleringar i första stycket §5 samt första stycket §6 i lagen bör ses över:

§5. Ett fjärrkyleföretag är skyldigt att mäta mängden levererad värmeenergi och dess fördelning över tid.

§6. Ett fjärrkyleföretags debitering av en fjärrkylekund ska avse den mängd värmeenergi som faktiskt har levererats till kunden.

I båda uttrycks det som att värmeenergi tillförs byggnaden när i själva verket är det värmeenergi som förs från en byggnad. För att undvika förvirring bör rätt terminologi användas.

Övriga synpunkter

Ändrade viktningsfaktorer för individuell mätning av värme

Infrastrukturdepartementets förslag

I promemorian, sida 63 föreslår infrastrukturdepartementet att:

”för samstämmighet bör de nya viktningsfaktorerna även användas i frågor som rör krav på IMD av värme. Således bör förordningen om energimätning i byggnader ändras och reviderade primärenergital anges som gränsvärden för när IMD av värme ska införas”.

I Boverkets föreskrifter och allmänna råd om energimätning i byggnader beskrivs hur beräkning av primärenergital för energimätning i byggnaden ska genomföras. Primärenergifaktorerna motsvarar de som användes vid BBR 25⁹.

Om senaste BBR används istället, kommer primärenergitalet att bli en annan siffra, för vissa byggnader som omfattas idag av krav på IMD-värme kommer det innebära att de inte omfattas längre och vice versa.

Förvaltningens synpunkter

Om förslaget genomförs bör de som tidigare inte omfattats av lagen men som omfattas pga. ändringen ges mer tid för att inkomma med en åtgärdsplan.

Bilagor

Bilaga 1. Promemoria - Genomförande av ändringar i energieffektiviseringsdirektivet om värme, kyla och tappvarmvatten för hushållsbruk.